

„Nyilvánosan elérhető helyi és/vagy országos, helyhez kötött telefonszolgáltatások lakossági felhasználók számára” kiskereskedelmi piacról az 1. piacelemzési körben hozott határozat rövid összefoglalása

A határozat száma: DH-664-73/2005. (2005.02.14.)

I. A vizsgált piac megnevezése, a piac meghatározása

A piacmeghatározás során a Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa (a továbbiakban: **Tanács**) az Európai Bizottság 2003/311/EC sz. 2003. február 11-én megjelent Ajánlása (a továbbiakban: **Ajánlás**) Mellékletében 3. számmal jelölt, a címben szereplő piacot elemezte. A piacmeghatározás során a Tanács meghatározta a szolgáltatások pontos tartalmát, a piac megnevezését és a jogszabályokban meghatározott fogalmakat alapul véve.

A Tanács megállapította, hogy a vizsgált piacon a bejelentett szolgáltatás alapvető jellemzői az alábbiak:

- a) A szolgáltatást lakossági előfizetők részére nyújtják,
- b) a szolgáltatás helyhez kötött előfizetői hozzáférési pontról érhető el,
- c) a hívások típusa a számozási terv szerint lehet:
 - az egy számozási körzeten belüli hívás, beleértve a helyi és a helyközi I. (körzeti) hívásokat;
 - a *hívó fél* számozási körzetétől eltérő számozási körzetbe, földrajzi számra irányuló hívás, Magyarországon belül,
 - nem földrajzi számra (előfizetőhöz vagy szolgáltatáshoz vagy hálózathoz) irányuló hívás, Magyarországon belül.
- d) a hívások révén az alábbi funkciók mindegyike megvalósítható:
 - a más helyhez kötött előfizetői hozzáférési pontok elérése,
 - mobil hálózat előfizetőinek elérése,
 - speciális szolgálatok elérése díjköteles hívással (pl. táviratközvetítő, tudakozó stb.),
 - kezelői segítséggel elérhető szolgálatok (pl. kézikiezelésű távolsági hívás, tudakozás utáni kezelői/automatikus hívás),
 - behívósos (dial-up) Internet kapcsolat létesítése,
 - faxkapcsolat létesítése,
 - kapcsolat létesítése nem földrajzi számon elérhető előfizetőkkel vagy szolgáltatásokkal,
- e) a szolgáltatás keretében felépített kapcsolatok után az előfizető az egyes kapcsolatok időtartamával arányos, a hívás jellegétől függő tarifa szerinti forgalmi díjat, esetleg az egyes kapcsolatok mennyiségével arányos kapcsolási díjat fizet,
- f) a díjfizetés jogszabály szerint részletezett számla alapján, vagy előre befizetett összegből történő levonás alapján (hívókártya, előrefizetett díjcsomag) történik.

A Tanács megvizsgálta, hogy vannak-e olyan, a nemzeti sajátosságok által indokolt esetek, amelyek miatt az Ajánlásban meghatározott tárgyi piactól való eltérés válhat szükségessé. A Tanács nem tartotta indokoltnak az Ajánlástól való eltérést.

A Tanács külön kitérve a nyilvános telefonállomásról indított hívások besorolására, megállapította, hogy ezen hívásokat a lakossági piac részének tekinti. Ugyancsak megállapította a Tanács, hogy a behívókártyás szolgáltatással lebonyolított belföldi hívások, a

közvetítő-választás útján indított hívások, valamint az Internet elérésére irányuló hívások a vizsgált piacok részét képezik.

A Tanács megállapította továbbá, hogy az Ajánlás mellékletében foglaltakkal megegyezően

- megalapozottnak tartja a lakossági és a nem lakossági piac megkülönböztetését,
- nem tartja indokoltnak a helyi és országos hívások piacainak szétválasztását,
- indokoltnak tartja a nemzetközi hívások elkülönítését (külön vizsgálatát), mind a lakossági, mind a nem lakossági piac vonatkozásában.

A kiskereskedelmi szinten lehetséges **keresleti helyettesítés** vizsgálata során a Tanács megvizsgálta, hogy elméletileg mely szolgáltatások jöhetnek szóba a korábban meghatározott bejelentett szolgáltatás helyettesítőjeként. Ebből kiindulva a Tanács a következő, a fogyasztók számára hozzáférhető helyettesítési lehetőségeket vizsgálta meg:

1. mobil rádiótelefon hálózaton,
2. bérelt vonallal,
3. Interneten nyújtott kétirányú beszédátvitel útján kezdeményezett belföldi hívások.

A Tanács megvizsgálta a helyi és/vagy országos, helyhez kötött telefonszolgáltatások helyettesíthetőségét **mobil rádiótelefon** szolgáltatásokkal. Vizsgálatának eredményeképpen megállapította, hogy a bejelentett szolgáltatás egyes funkcionális összetevői teljesíthetők mobil rádiótelefon hívások esetén is. A Tanács azonban eltéréseket talált a szolgáltatás egyéb, lényeges funkcionális összetevői és igénybevételi körülményei vonatkozásában. A Tanács vizsgálta a mobil átlagos és a vezetékes átlagos percdíjak közti különbségeket is, s azt találta, hogy a mobil átlagos percdíjak lényegesen magasabbak, mint a vezetékesek. Ezért a Tanács a mobil rádiótelefon hívásokat összességében nem tekintette helyettesítő szolgáltatásnak.

A **bérelt vonalon** keresztül kezdeményezett, távoli telefonközponton keresztül felépülő hívásokkal kapcsolatosan megállapítható, hogy az jellegzetesen a vállalkozás érdekkörének elérésére létrehozott második választási irány a vállalkozás alközpontjaiban, így lakossági hívások helyettesítése szempontjából nem figyelembe vehető. Így a Tanács megállapította, hogy a bérelt vonal a helyhez kötött telefonról végezhető lakossági belföldi hívásnak nem helyettesítője.

A számítógép-számítógép közötti, **az Internet hálózaton megvalósított** kommunikáció esetében a hívottat csak akkor lehet elérni, ha annak Internet címe ismert, számítógépe be van kapcsolva, és bejelentkezett az Interneten, ezek hiányában a hívó nem tudja jelezni (pl. csengetéssel) beszélgetési igényét. Magyarországon a Tanácsnak nem volt tudomása olyan bejelentett, vagy működő helyhez kötött telefonszolgáltatóról, amely a leírt számítógép-számítógép közötti beszédkommunikációt közvetlen szolgáltatásként nyújtana. A legtöbb esetben a számítógép-számítógép közötti kommunikáció az Internet szolgáltató által nyújtott szolgáltatás igénybevételéből származó lehetőségként fogható fel (Skype programcsomag).

Ennek alapján a Tanács megállapította, hogy a számítógép-számítógép közötti kommunikáció a vizsgált időszakban nem tekinthető helyettesítő szolgáltatásnak.

A **kínálati helyettesítés** vizsgálata során a Tanács megvizsgálta a szóba jöhető vállalkozásokat, melyeknek meglévő hálózatuk alapvetően alkalmas e szolgáltatások nyújtására. Megállapította, hogy három ilyen lehetséges vállalkozás típus létezik, mely részben alkalmas infrastruktúrával rendelkezik:

1. vezetékes műsorelosztó szolgáltatók

2. nem nyilvános jellegű, helyhez kötött telefon tevékenységet¹ végző vállalkozások,
3. áramszolgáltató vállalatok.

A Tanács megállapította, hogy a piacralépés a meglévő korszerű infrastruktúrán túlmenően jelentős beruházásokat igényel. Emellett a vezetékes telefon hálózatépítés igen költséges vállalkozás, így a Tanács megállapította, hogy kínálati oldalról helyettesítő hatás nincs.

A Tanács a piac **földrajzi kiterjedését** a homogén versenyfeltételek megléte alapján határozza meg. A legfontosabb vizsgálandó tényezők ennek során a következők voltak:

- Helyi hálózattal való lefedettség,
- Jelentős előfizetői bázis megléte,
- A szolgáltatás bejelentése, valamint a lekötött és/vagy kijelölt számmezők az egyes számozási körzetekben,
- Egyetemes szolgáltatási terület kiterjedése.

A vizsgálat eredménye alapján a Tanács megállapította, hogy a számozási körzetek egyenkénti megvizsgálásával és fokról fokra haladó csoportosításával 5 db olyan földrajzi piac határozható meg, amelyek egymástól a nyújtott és igénybevett szolgáltatásokat tekintve nem, csak földrajzi területükben különböznek, és együttesen lefedik Magyarország egész területét. Ezek a Matáv Rt., az Emitel Rt., a Hungarotel Rt., az Invitel Rt. és a Monor Telefon Társaság Rt. által ellátott számozási területek.

II. Érintett piac vizsgálata

Az Ajánlás Mellékletében felsorolt piacok ex ante szabályozási szempontból való érintettségét a Bizottság három feltétel vizsgálatával állapította meg. Ezek a következők:

1. Magas és nem átmeneti belépési korlátok létezése a piacon
2. Hatékony versenyhez való közeledés
3. A versenyjog (ex post) alkalmazásának elégtelensége

A Tanács megállapította, hogy a vezetékes piacokra történő belépés tekintetében adminisztratív és jogi korlátok lényegében nincsenek. A strukturális korlátokat illetően új hálózat létesítése jelentős beruházással, és így az elsüllyedt költség veszélyével jár.

A Tanács megállapította, hogy a meghatározott piacokon a verseny a vizsgálati időtávon belül nem közeledik a hatékony versenyhez, valamint, hogy egyedül a versenyjog nem elegendő az adott hírközlési piacok szabályozásához.

Fentiek alapján szükséges a piacelemzés elvégzése és szükség esetén JPE szolgáltatók kijelölése.

III. Piacelemzés, JPE szolgáltatók azonosítása

A Bizottság Tájékoztatójában (Guidelines) az erőfölény megállapítására alkalmazott kritériumokat a Tanács egyenként megvizsgálta, és ezek közül a következő kritériumok vizsgálatát tekintette kiemelkedően jelentősnek a döntés meghozatala során:

- piaci részesedés;
- a nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrzés;
- választékgazdaságosság;

¹ Ezek vagy nem nyilvános helyhez kötött telefon szolgáltatók, vagy nagyobb hálózattal rendelkező magánhálózat üzemeltetői, amelyek elvileg kiléphetnek a nyilvános szolgáltatások piacára.

- vertikális integráció.

A Tanács megállapította, hogy az öt volt koncessziós szolgáltató több évre visszamenően is közel 100%-os piaci részesedéssel rendelkezik a saját hálózata által meghatározott piacokon. Az érintett piacokon a nehezen megkettőzhető infrastruktúra fölötti ellenőrzést ugyanazok a szolgáltatók gyakorolják, amelyek egyébként is döntő piaci részesedéssel bírnak. A vertikális integráció a vizsgált piacok esetében fennáll.

A piaci részesedés és a többi kritérium együttes vizsgálata alapján a Tanács megállapította, hogy az érintett piacokon a verseny nem eléggé hatékony és a következő vállalkozások jelentős piaci erővel rendelkeznek a vizsgált piacokon:

Matáv Rt.
Invitel Távközlési Szolgáltató Rt.
Hungarotel Távközlési Rt.
Emitel Távközlési Rt.
Monor Telefon Társaság Rt.

IV. Kötelezettségek kirovása

Tekintettel arra, hogy a vizsgált érintett piacon az említett JPE-vel rendelkező szolgáltatók piaci ereje várhatóan tartós marad, az ex ante szabályozásnak azt kell biztosítania, hogy a JPE-vel rendelkező szolgáltatók sem árazási eszközökkel, sem nem-árazási diszkriminatív módszerek alkalmazásával ne élhessenek vissza gazdasági erőfölényükkel.

A Tanács a piacelemzés lefolytatását követően megállapította, hogy a helyi és/vagy országos hívások lakossági piacán a verseny még nem kellően hatékony. Tekintettel azonban a vizsgált piac közvetítőválasztásos és behívókártyás szegmensének feltörekvő piaci voltára, a Tanács elegendőnek tartotta a közvetítőválasztás kötelezettségének fenntartását, s nem tartotta szükségesnek egyéb kiskereskedelmi kötelezettség kirovását.

V. A nemzeti konzultáció során beérkezett GVH és szolgáltatói észrevételek

1. A Gazdasági Versenyhivatal fontosabb észrevételei

A GVH észrevételében a határozat-tervezet rendelkező részét nem kívánta vitatni, mert egyrészt csak a Matáv Rt. és az Invitel Rt. tekintetében rendelkezik saját tapasztalatokkal, míg a többi inkumbens tekintetében nem, a tervezet pedig rájuk vonatkozó egyedi elemzést nem tartalmaz, másrészt a közvetítőválasztás kötelezettsége már akkor is terheli az inkumbenseket, ha a hozzáférési piacon megtörtént a JPE szolgáltatókénti kijelölésük, vagyis az e tervezetben érintett kötelezettség már további érdemi piaci hatással nem bír.

2. Szolgáltatók és társadalmi szervezetek fontosabb észrevételei

A határozat tervezetéhez a Matáv Rt., az Invitel Rt., a Hungarotel Rt., a Tele2 Kft., az Emitel Rt., valamint a Monortel Rt. adott észrevételeket. A főbb észrevételek a bemutatott piacelemzési módszertanra, a fix-mobil helyettesítés kérdésére, az arányos és indokolt kötelezettségek kiszabására terjedtek ki. Ezeket a Tanács megválaszolta, illetve egy részüket a végleges határozatban figyelembe vette.

VI. Az Európai Bizottság észrevételei a notifikáció során

A Bejelentéssel kapcsolatban az Európai Bizottság kiegészítő információt kérő levelet írt, amelyben kérték kifejtetni az indoklást különös tekintettel arra, hogy miért gondolja a Tanács

azt, hogy a közvetítőválasztás önmagában, mint nagykereskedelmi kötelezettség elegendő és elegendő lesz az azonosított piaci hibák kiküszöbölésére, annak fényében, hogy a helyi inkumbens szolgáltató magas és állandó piaci részesedéssel rendelkezik. Bízatták a Tanácsot valamilyen átláthatósági követelmény kiadására.

A Bejelentéssel indult eljárás lezárásaként az Európai Bizottság levelében felhívta a figyelmet további kiskereskedelmi kötelezettségek figyelembe vételére, valamint arra, hogy az érintett nagykereskedelmi piacok soron következő elemzése során a Tanácsnak értékelnie kell azon nagykereskedelmi kötelezettségek hatékonyságát, amelyek az itt érintett kiskereskedelmi piacon meglévő probléma kapcsán kerültek előírásra.

A fenti észrevételeket a Tanács megválaszolta, ez alapján e határozat-tervezet lényegét érintő módosítása nem volt indokolt.

A Bizottság a határozatot notifikálta.

A Tanács 2005. február 14-én jóváhagyta a DH-664-73/2005. számú, üzleti titokmentes határozatot.